gemeente lingewaard

Economisch beleidsplan Lingewaard

Naar gefocust beleid voor Lingewaard

www.lingewaard.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 2

Samenvatting 3

Wat willen we bereiken? 3

Wat doen we daarvoor? 3

Wat mag het kosten? 3

1. Inleiding **4**

1.1. Waarom een nieuw economisch beleidsplan? 4

1.2. Hoe is het plan tot stand gekomen? 4

1.3. Kaders voor Lingewaard 5

1.4. Opbouw van dit economisch beleidsplan 5

2. Economisch paspoort Lingewaard **6**

2.1. Groothandel, detailhandel, zorg en industrie grootste werkgelegenheidssectoren 6

2.2. Bedrijventerreinen: onze economische stuwmotor 6

2.3. Centra: belangrijk voor de leefbaarheid van de kernen 7

2.4. Buitengebied: gebied in transitie met nieuwe economische kansen 7

2.5. Grote uitdaging: dealen met krapte op arbeidsmarkt 8

2.6 Samengevat: belangrijkste opgaven 9

3. Economische visie op zes kernthema's 11

3.1. Toekomstbestendige Economie & Profilering 11

3.2. Borgen & Boosten Bedrijventerreinen 12

3.3. Compacte & Comfortabele Centra 12

3.4. Bewaken & Benutaten Buitengebied 12

3.5. Daadkrachtige Dienstverlening 13

3.6. Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal 13

4. Bouwstenen voor uitvoeringsprogramma **14**

3.6. Toekomstbestendige Economie & Profilering 14

3.2. Borgen & Boosten Bedrijventerreinen 15

3.3. Compacte & Comfortabele Centra 16

3.4. Bewaken & Benutten Buitengebied 17

3.5. Daadkrachtige Dienstverlening 18

3.6. Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal 18

VOORWOORD

Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en economische groei. Onze winkeliers en horeca zorgen voor levendige centra. Samen leveren ondernemers een belangrijke bijdrage aan de Lingewaardse samenleving. Denk aan het organiseren van allerlei activiteiten en evenementen in de kernen. Van koopzondag tot een braderie en van een modeshow tot Sinterklaas intocht. Ondernemers komen ook wonen in de gemeente. Met hun familie vestigen ze zich in een van onze kernen en leveren vaak een actieve bijdrage aan het verenigingsleven. Dankzij hun sponsoring komen verenigingen vooruit. Mede door onze ondernemers is en blijft het goed wonen in Lingewaard.

Daarom koesteren we bestaande ondernemers en heten nieuwe ondernemers van harte welkom. Jaarlijks komen er tientallen nieuwe ondernemers bij. Van kleine zelfstandige ondernemers, die werken vanuit huis tot ondernemers die hier een nieuw pand laten bouwen. Ondernemers durven risico's te nemen, zijn veerkrachtig en zien kansen en mogelijkheden. Dat is niet altijd makkelijk in deze tijd. Zij krijgen te maken, met de Covid-19 pandemie, digitalisering en steeds veranderende wet- en regelgeving. Vanuit de gemeente willen we samen met samenwerkingspartners de ondernemers hierin ondersteunen en helpen waar het kan. Door lokaal en regionaal meer samen te werken met buurgemeenten, collectieven van ondernemers en overkoepelende organisaties. Door gunstige randvoorwaarden te scheppen en toekomstbestendige werklocaties te stimuleren. Zodat ondernemers zich hier kunnen blijven vestigen.

We gaan door met het verbeteren van onze gemeentelijke dienstverlening. Door ontmoetingen te creëren, informatie te geven, bereikbaar te zijn voor vragen en ondernemers te betrekken bij plannen. Maar vooral door samen met ondernemers te kijken naar mogelijkheden en kansen. Dit beleidsplan is hiervan een voorbeeld. Het is tot stand gekomen samen met ondernemers, ondernemersverenigingen, ambtenaren, college en raad die vanaf het begin betrokken zijn. Het plan zet de koers voort die we de afgelopen jaren al waren ingeslagen. Waarbij we gekeken hebben waar nieuwe paden nodig zijn en welke nieuwe kansen zich voordoen. Het plan laat zien waar we de komende jaren de focus op willen leggen. Tijden veranderen snel. Om hier aan tegemoet te komen gaan wij elke 2 jaar een uitvoeringsprogramma opstellen/actualiseren, waarin wij opnemen wat wij gaan doen Lingewaard, het ondernemen waard!

Nick Hubers
Wethouder Economische Zaken

SAMENVATTING

Wat willen we bereiken?

We hebben als Lingewaard een gezonde, goed draaiende economie. De detailhandel, groothandel, industrie en zorg zijn daarbij onze belangrijkste economische steunpilaren. Tegelijkertijd staat onze economie voor grote veranderingen door veranderend consumentengedrag en grote transities zoals de energietransitie, klimaatopgave, omslag naar een circulaire economie en verdere digitalisering. De coronasituatie heeft veel van deze transities bovendien in een stroomversnelling gebracht. We willen onze bedrijven helpen om goed in te spelen op de economische kansen die deze transities met zich meebrengen. We willen onze traditioneel sterke sectoren behouden en helpen vernieuwen, dit betekent dat we innovatie en nieuw ondernemerschap in Lingewaard willen faciliteren en stimuleren.

Wat doen we daarvoor?

We zetten vanuit het economisch beleid in op zes kernthema's:

1. Toekomstbestendige economie & Profilering
2. Borgen & Boosten Bedrijventerreinen
3. Compacte & Comfortabele Centra
4. Bewaken & Benutten Buitengebied
5. Daadkrachtige Dienstverlening
6. Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal

In dit beleidsplan geven we aan wat we op deze thema's gaan doen. We merken daarbij op dat deze kernthema's niet los gezien kunnen worden van andere gemeentelijke beleidsterreinen die van invloed zijn op het economisch klimaat in Lingewaard. Denk aan arbeidsmarkt, mobiliteit, wonen, duurzaamheid, et cetera, waarvoor apart beleid is of wordt geformuleerd. Wij sluiten qua economische activiteiten en projecten aan op deze beleidsterreinen.

Daarnaast gaan we meer samenwerken op thema's als het buitengebied, toerisme en recreatie, bedrijventerreinen en verduurzamen. Het toekomstbestendig maken van de Lingewaardse economie is nadrukkelijk een samenwerkingsopgave. Met onze bedrijven, maatschappelijke instellingen, maar ook met andere gemeenten in de regio en de provincie. Als gemeente vervullen we daarbij meerdere rollen: van beheren en faciliteren tot verbinden/coördineren en aanjagen/stimuleren. We zetten deze rollen zo effectief mogelijk in om met de beschikbare middelen en menskracht maximaal economische kansen voor Lingewaard te creëren en te benutten.

Wat mag het kosten?

Dit economisch beleidsplan heeft vooralsnog geen directe financiële gevolgen. Dit plan gaat over ambities en doelen. Het uitvoeringsprogramma wordt separaat opgesteld en tweejaarlijks geactualiseerd. In het uitvoeringsprogramma worden de uitvoering en de benodigde middelen toegelicht. Het uitvoeringsprogramma zal in de loop van 2022 aan het nieuwe college worden voorgelegd. Indien extra middelen nodig zijn, zal een besluit van de gemeenteraad worden gevraagd.

1 INLEIDING

1.1 Waarom een nieuw economisch beleidsplan?

Gemeente Lingewaard stelt nieuw economisch beleid vast waarmee we passende randvoorwaarden bieden om de Lingewaardse economie te faciliteren en toekomstbestendig te maken. We hechten veel waarde aan onze lokale en regionale economie, zo blijkt onder andere uit het coalitieprogramma 2018-2022:

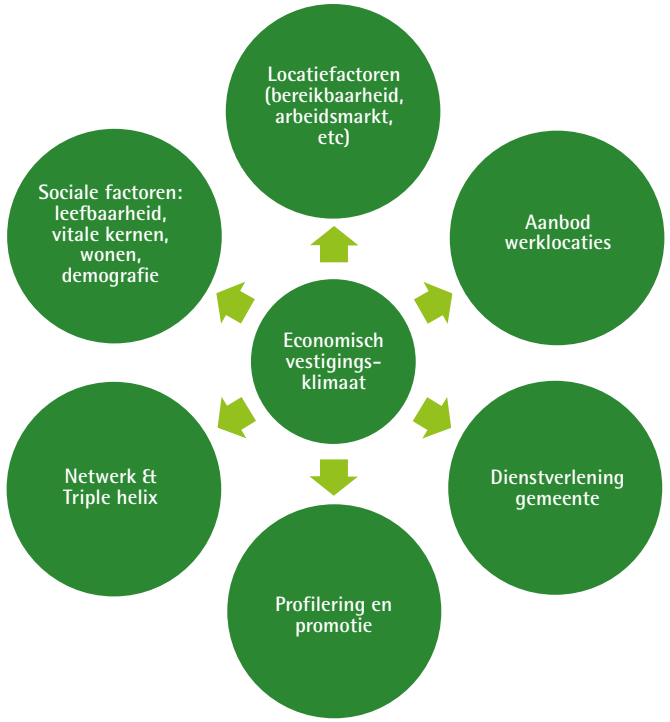
'Lingewaard moet volop mee kunnen doen met de huidige economische groei. We willen daarvoor naar partnerschappen met bedrijven en samen naar een beter ondernemersklimaat. Ondernemers investeren in nieuwe ideeën en innovatieve technieken. Bedrijven scheppen banen, zorgen voor welvaart, een dynamische gemeente met levendige kernen, en sponsoren lokale initiatieven en verenigingen. Het midden- en kleinbedrijf is dé banenmotor van de gemeente. Als het goed gaat met de lokale ondernemers, dan is dat goed voor de lokale gemeenschap.'

In onderzoeken scoren we een voldoende als het gaat om het ondernemersklimaat voor het MKB, maar dat moet nóg beter. In de afgelopen jaren zijn het ondernemersklimaat en de dienstverlening al enorm verbeterd maar dit kan nog altijd beter. Met het economisch beleidsplan bepalen we de economische richting die we voor gemeente Lingewaard op gaan en zetten daarmee een duidelijke stip op de horizon.

1.2 Hoe is het plan tot stand gekomen?

Het beleidsplan is het resultaat van een intensief participatief proces. Input en feedback is opgehaald bij ondernemers uit verschillende economische sectoren, vertegenwoordigers van ondernemersverenigingen en andere economisch betrokken externe actoren, gemeentelijke beleidsvelden, gemeenteraad en het college van B&W. Verschillende partijen zijn in een vroeg stadium geraadpleegd om – daarbij gevoed door bureauanalyses – een gedragen beeld van 'economisch Lingewaard' te vormen. Via interactieve sessies hebben betrokkenen kansen en opgaven voor de economie van Lingewaard benoemd. Deze zijn vertaald in voorliggend beleidsplan met een scope van 5 tot 10 jaar.

Figuur 1: Economisch beleid is een integrale opgave

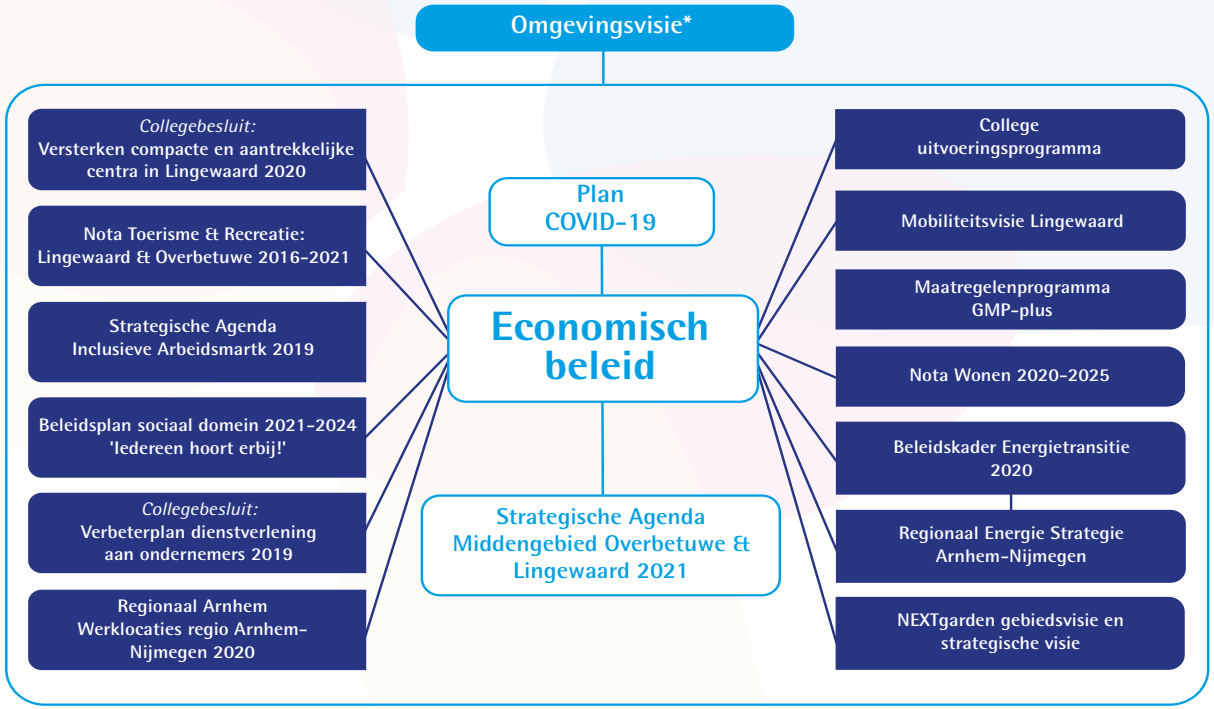
Bron: Stec Groep, 2021

[1]Zo blijkt o.a. uit gesprekken met ondernemers en de recente peiling MKB-vriendelijkste gemeente 2020-2021: Tussen de peiling van 2015-2016 en 2020-2021, steeg het gemiddelde cijfer van een 5,8 naar een 6,8.

1.3 Kaders voor Lingewaard

Economisch beleid staat niet op zichzelf. Economisch beleid heeft veel raakvlakken met andere (beleids)velden. Zowel lokaal als regionaal/provinciaal. Uitgangspunten, keuzes en acties sluiten aan en/of dragen zo veel mogelijk bij aan bestaand beleid. Vastgesteld lokaal en regionaal beleid leidt er bovendien toe dat sommige economische (beleids)keuzes al zijn gemaakt en daarmee een kader vormen voor dit beleidsplan.

Figuur 2: Beleidskader voor Lingewaard

Omgevingsvisie: Koers naar 2035: het is mooi leven in Lingewaard', koersdocument omgevingsvisie.

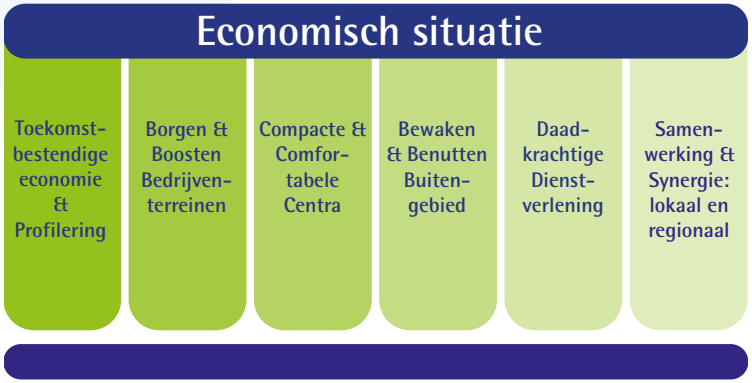
Bron: Gemeente Lingewaard, 2021

1.4 Opbouw van dit economisch beleidsplan

Het economische beleidsplan Lingewaard is opgebouwd uit twee bouwstenen die elkaar logischerwijs volgen. We analyseren in hoofdstuk twee de opbouw en het functioneren van de huidige Lingewaardse economie. Het economische profiel toont de huidige positie van Lingewaard en koppelt deze aan algemene trends en ontwikkelingen. Dit geeft al een goed eerste inzicht in het profiel en het functioneren van de Lingewaardse economie.

Vervolgens schetsen we in hoofdstuk drie onze visie en ambities op deze thema's. In hoofdstuk vier beschrijven we de doelen die hieruit voortkomen. Op basis van dit economische beleidsplan wordt tweejaarlijks een separaat uitvoeringsprogramma met acties opgesteld.

Figuur 3: Opbouw economisch beleidsplan Lingewaard

Bron: Stec Groep, 2021

2 ECONOMISCH PASPOORT LINGEWAARD

Dit hoofdstuk geeft een kenschets van economisch Lingewaard, gebaseerd op analyse van economische statistieken en input die we hebben vergaard vanuit ondernemers(verenigingen), de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen, bestuur en gemeenteraad. Het economisch paspoort geeft een beeld van de sterktes en zwaktes van de Lingewaardse economie en de belangrijkste opgaven waar Lingewaard economisch voor staat.

2.1 Groothandel, detailhandel, zorg en industrie grootste werkgelegenheidssectoren

De sectoren groothandel, detailhandel en zorg zijn de grootste sectoren in Lingewaard. Samen nemen ze meer dan een derde van de werkgelegenheid voor hun rekening. De laatste jaren groeit vooral het aantal arbeidsplaatsen in de dienstverlening. In sectoren waar automatisering en robotisering steeds meer 'gemeengoed' is, zoals de industrie (en ook landbouw), neemt het aantal arbeidsplaatsen juist af. In de zorg en het onderwijs komt een groot deel van de werkgelegenheid voor rekening van enkele grote bedrijven, terwijl in andere sectoren ook veel kleine bedrijven actief zijn. In Lingewaard bestaat bijvoorbeeld 10 tot 15% (2.300 personen) van de werkgelegenheid uit ZZP'ers en die zijn met name actief in de dienstverlening en bouwnijverheid[2]. De ZZP'ers maken 60% van het totaal aantal bedrijfsvestigingen uit in Lingewaard.

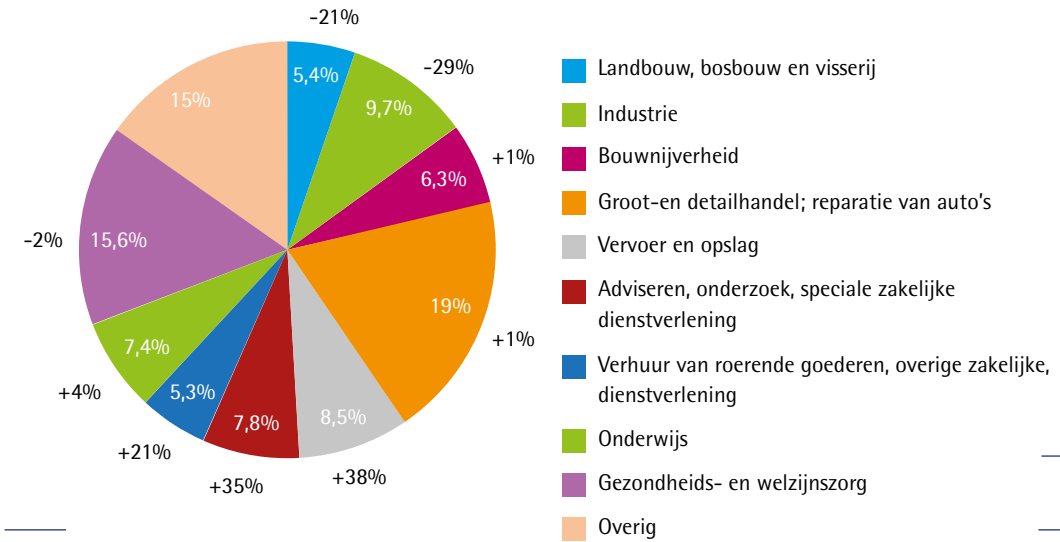
Ruimtelijk vinden we het gros van de bedrijvigheid en werkgelegenheid terug op drie prominente plekken in Lingewaard: de bedrijventerreinen, de centra en het buitengebied. Deze gebieden lopen we hierna langs.

2.2 Bedrijventerreinen: onze economische stuwmotor

Op de Lingewaardse bedrijventerreinen zitten vooral bedrijven in de sectoren industrie, groothandel/ reparatie en logistiek/opslag. Deze bedrijven leveren relatief veel werkgelegenheid en toegevoegde waarde op voor de Lingewaardse economie.

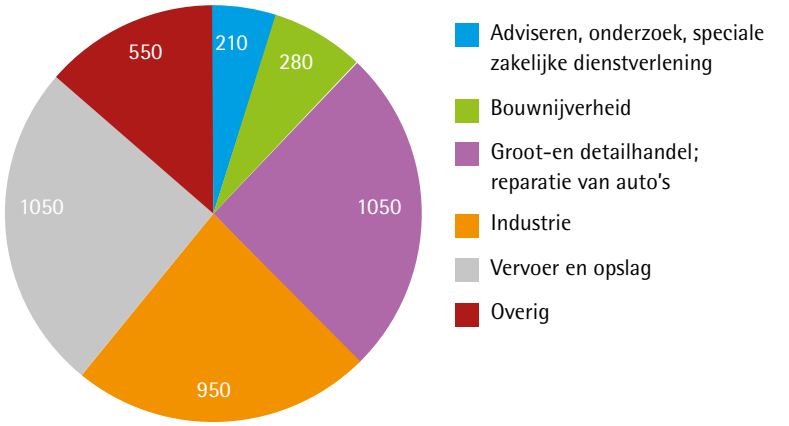
In totaal zijn de bedrijventerreinen goed voor meer dan een kwart van de werkgelegenheid in de gemeente. Inclusief afgeleide werkgelegenheid bij bijvoorbeeld toeleveranciers hangt ongeveer 50% van de werkgelegenheid in Lingewaard samen met de bedrijventerreinen.

Figuur 4: Aantal werkzame personen naar sector in Lingewaard en de ontwikkeling van het aantal banen in die sector tussen 2012 en 2021

Bron: PWE Gelderland 2022

Figuur 5: Werkgelegenheid op bedrijventerreinen naar sector, Lingewaard

[2] Betreft het aantal geregistreerde arbeidsplaatsen. Arbeidsmigranten zijn meegenomen wanneer dit geregistreerde arbeidsplaatsen betrof.

Bron: PWE Gelderland 2022

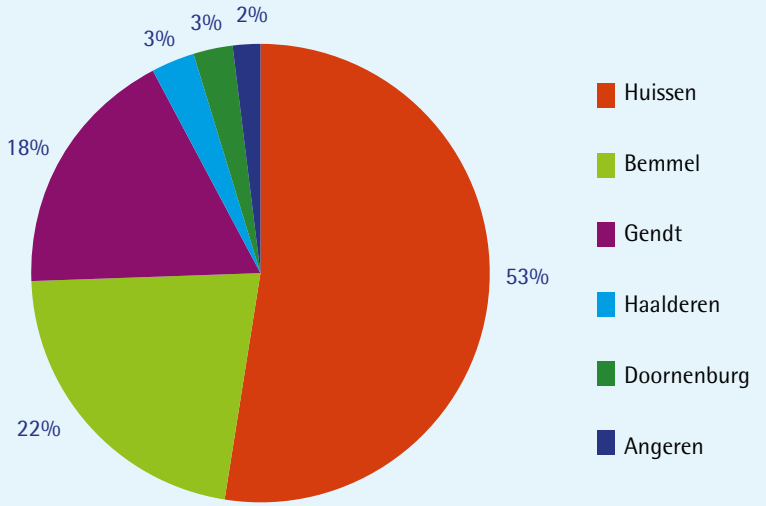
De grootste bedrijventerreinen in Lingewaard zijn geclusterd tussen Huissen en Bemmel. Het gaat om de terreinen Pannenhuis I & II, Houtakker I & II en Agropark I & II. Agropark III wordt voorzien op een deel van de gronden van tuinbouwconcentratiegebied NEXTgarden. Binnen NEXTgarden, met deels een uitstraling als een bedrijventerrein, wordt gewerkt aan innovatie en beleving op het gebied van (glas)tuinbouw en duurzame (energie)transities. Daarnaast is er nog een bedrijventerrein in Gendt en een watergebonden terrein met bedrijven in de hogere milieucategorie in Huissen (Looveer).

Het geplande doortrekken van de A15 zorgt ervoor dat onze economie in een ander perspectief komt te staan. Veel banen - maar ook veel werkgelegenheid - komen binnen bereik door een betere bereikbaarheid. Onze bedrijventerreinen en glastuinbouwgebied NEXTgarden worden hierdoor mogelijk extra interessant voor nieuwe vestigers.

2.3. Centra: belangrijk voor de leefbaarheid van de kernen

Qua werkgelegenheid – circa 10% van de banen – spelen de centra van Lingewaard een relatief beperkte rol. De centra zijn des te belangrijker voor de leefbaarheid en het woon- en vestigingsklimaat van Lingewaard. Ze bieden plek aan basisvoorzieningen zoals een supermarkt, horecazaak, bakker of slager en zorgen voor levendigheid en een plek voor ontmoeting en sociaal contact. Zeker met het oog op de vergrijzende bevolking in Lingewaard is dit van grote waarde.

Figuur 6: Detailhandel belangrijk voor leefbaarheid Lingewaard

Bron: Locatus, februari 2021 (inclusief perifere detailhandel)
Wvo= winkevloeroppervlak ik vierkante meters

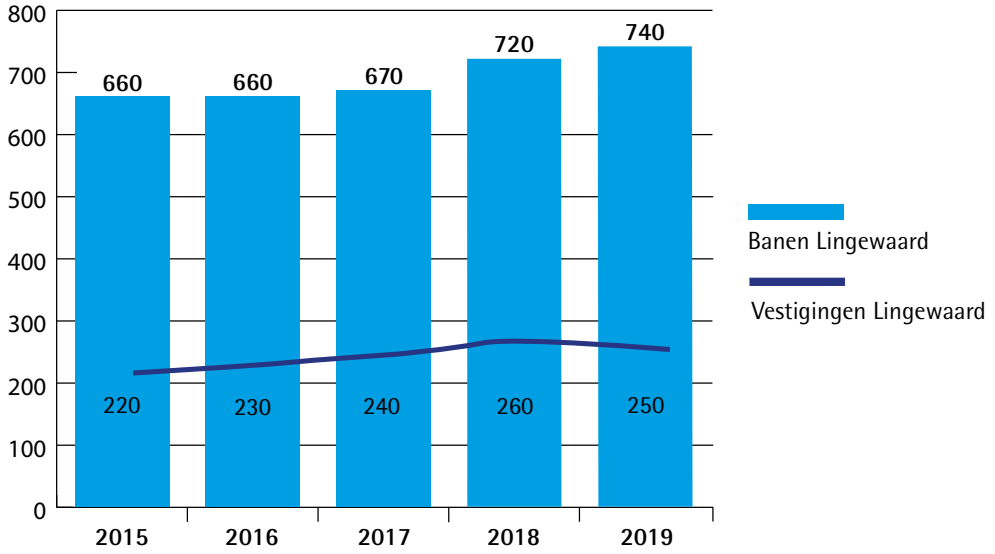
Daarnaast blijkt uit Mobiliteitsvisie Lingewaard (november, 2021) dat verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid onder druk staan.

Een deel van de detailhandel in Lingewaard is buiten de kernen (perifeer) gevestigd. Het gaat dan bijvoorbeeld om woonwinkels, bouwmarkten, tuin(meubel)winkels en winkels voor sport- en outdoor kleding op de bedrijventerreinen Pannenhuis, Houtakker en Gendt-Bemmel.

2.4 Buitengebied: gebied in transitie met nieuwe economische kansen

Lingewaard heeft een groot buitengebied, dat zich kenmerkt door het rivierenlandschap. Een prachtig en uniek landschap dat we willen behouden, versterken en zo doorgeven aan de generaties na ons. Een belangrijke gebruiker én beheerder van het buitengebied zijn de agrariërs. De glastuinbouw is economisch gezien de belangrijkste sector in ons buitengebied, maar daarnaast zijn er intensieve veehouderijen en een beperkt aantal akkerbouwbedrijven gevestigd. Verder telt het buitengebied diverse niet-agrarische bedrijven, al dan niet verwant met de landbouw en/of gebonden aan het buitengebied (veehandel, loonwerk).

Figuur 7: Vestigingen & banen toerisme en recreatie Lingewaard, 2015-2019

[3] Een herenboerderij is een coöperatief gemengd bedrijf, eigendom van zo'n 200 huishoudens. De boer werkt in dienst van de coöperatie en produceert voedsel exclusief voor deze huishoudens

Onze landbouwbedrijven worden geconfronteerd met flinke veranderingen. De transitie in de landbouwsector is complex en zal nog vele jaren duren. Op niveau van Lingewaard betekent dit dat we geconfronteerd zullen worden met agrariërs die willen stoppen. Voor de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) zal een nieuwe invulling moeten komen. Hiervoor hebben we bijvoorbeeld in onze gemeente de functieveranderingsregeling: tuinders en agrariërs die stoppen kunnen kassen/gebouwen hergebruiken of slopen en daar wonen voor in de plaats laten komen. Daarnaast komen nieuwe vormen van (agrarisch) ondernemen op, zoals natuur inclusieve en biologische landbouw (denk aan concept van de Herenboerderij)[3], het werken met streekproducten en duurzame energieopwekking).

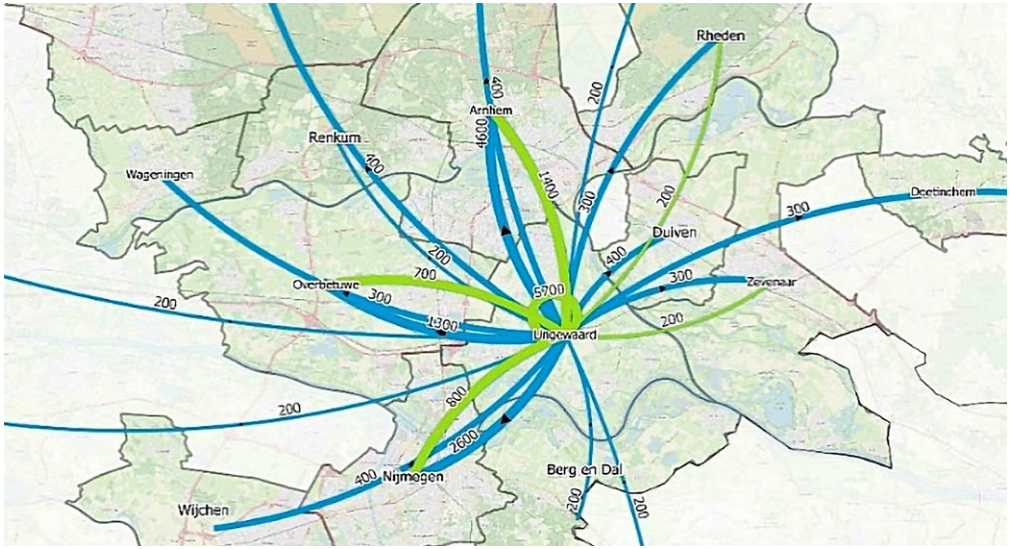
Bovendien zien we dat het buitengebied ook steeds populairder wordt voor met name toerisme en recreatie. Lingewaard is strategisch gelegen en vormt de groene long (Park Lingezegen) tussen Arnhem en Nijmegen. De groene Lingewaardse omgeving wordt steeds populairder en dit is nog eens versterkt door de coronacrisis, die de waardering voor het 'lokale' en de natuur in de directe omgeving (onder meer door het thuiswerken) heeft vergroot. In combinatie met de groeiende aandacht voor gezondheid en bewegen versterkt dit de vraag naar lokale en regionale wandel- en fietsmogelijkheden en dat biedt in potentie economische kansen voor Lingewaard. Daarbij is het vooral de uitdaging de bezoekers meer en langer aan Lingewaard te binden door bijvoorbeeld horeca, verblijfsmogelijkheden en aantrekkelijke centra. De economische impact van toerisme en recreatie is nu immers nog beperkt zo blijkt uit cijfers over toegevoegde waarde, bestedingen en ook arbeidsplaatsen.

2.5. Grote uitdaging: dealen met krapte op arbeidsmarkt

Veel bedrijven kunnen momenteel in Lingewaard niet aan personeel komen. Vraag en aanbod moeten beter op elkaar aansluiten. Het aantal banen dat Lingewaard zelf kan bieden is relatief klein. Een gebrek aan (geschikte) arbeidskrachten is momenteel een groot probleem. Veel mensen werken buiten de gemeente. De komende jaren lijkt de beroepsbevolking verder te krimpen door het ouder worden van de bevolking (vergrijzing) en onvoldoende instroom van onderaf (ontgroening). Dit is een fenomeen dat we ook elders in de regio zien en feitelijk extra wordt versterkt door de aantrekkingskracht van de grote steden Nijmegen en Arnhem op de jongere bevolking. De arbeidsmarkt van Lingewaard kan daarom ook niet los worden gezien van de omliggende regio. Zo gaan er dagelijks ruim 15.000 mensen Lingewaard uit om elders te werken terwijl er circa 5.000 mensen Lingewaard binnenkomen. De woon-werkpendelrelaties zijn daarbij het sterkst met de direct omliggende gemeenten.

Binnen Lingewaard en de omliggende regio (Midden-Gelderland) wordt nu al een flinke krapte op de arbeidsmarkt ervaren. Hierdoor kunnen bedrijven banen steeds moeilijker invullen. Vooral in de ICT-sector, technische beroepen, bouw, logistiek en in de zorg is de arbeidsmarkt erg krap; conform het landelijke beeld. Met het oog op de verder afnemende beroepsbevolking wordt het tekort dus steeds nijpender en kan dit een rem op de economische ontwikkeling vormen. Tegelijkertijd zien we dat bedrijven hierdoor versterkt inzetten op bijvoorbeeld automatisering en robotisering om zo toch vooruitgang te boeken.

Figuur 8: Woon-werkpendelrelaties tussen Lingewaard en regio

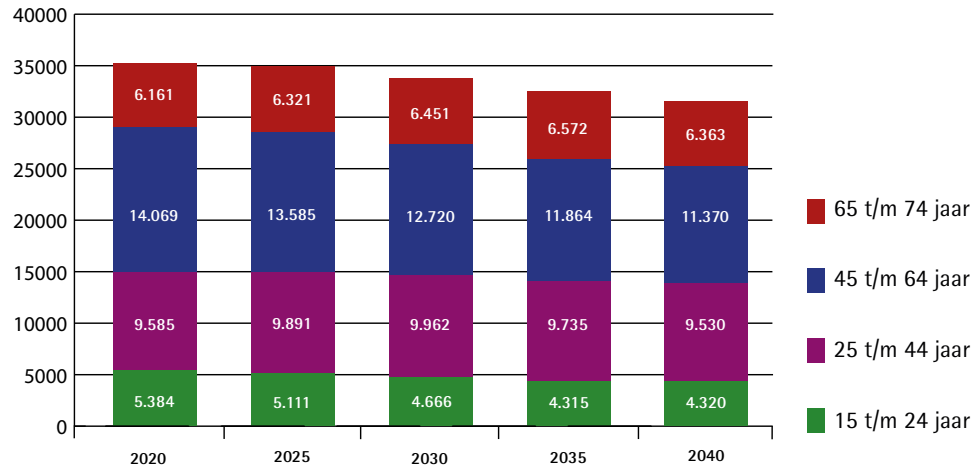

Bron: Banen van werknemers naar woon- en werkregio, CBS, 2021

[3] Een herenboerderij is een coöperatief gemengd bedrijf, eigendom van zo'n 200 huishoudens. De boer werkt in dienst van de coöperatie en produceert voedsel exclusief voor deze huishoudens

Bron: PWE Gelderland, 2020; Gemeente Lingewaard, 2021

Figuur 9: Ontwikkeling omvang en samenstelling beroepsbevolking Lingewaard

Bron: Provincie Gelderland o.b.v. Primos prognose 2019 ABF Research (2021)

Ook de vraag naar arbeidsmigranten neemt door tekorten op de arbeidsmarkt toe. Naast de kwantitatieve tekorten is in Lingewaard ook sprake van een kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt naar onderwijsniveau. Zo heeft de beroepsbevolking van Lingewaard vooral een midden-onderwijsniveau (44%) terwijl de meeste werkgelegenheid gericht is op een laag-onderwijsniveau (57%) en slechts voor 17% op een midden-onderwijsniveau. Het meer in balans brengen hiervan kan wellicht helpen om meer Lingewaarders in de eigen gemeente te laten werken en daarmee nu 'weglekkend' arbeidspotentieel aan bedrijven in Lingewaard te binden.

Begin 2022 zaten er 450 mensen in de bijstand. Circa 50% van de mensen in de bijstand heeft een niet westerse achtergrond. De uitdaging is om een deel van deze mensen aan het werk te krijgen. Ondernemers spelen hierbij een cruciale rol.

2.6 Samengevat: belangrijkste opgaven

We zien de volgende belangrijke gebiedsgerichte opgaven voor economisch Lingewaard:

- **Borgen & Boosten Bedrijventerreinen:** onze bedrijventerreinen zijn de belangrijkste economische schakel van Lingewaard. Tot wel 50% van de economie en werkgelegenheid in de gemeente hangt van deze plekken af. Het is dus essentieel om in het economisch beleid in te zetten op behoud en versterking hiervan. Dit betekent revitaliseren en toekomstbestendig maken waar nodig en het bieden van ruimte voor groei van ondernemers.
- **Compacte & Comfortabele Centra:** de centra bieden werkgelegenheid, maar bovenal levendigheid, sociaal contact en invulling van eerste levensbehoeften. De veranderingen waar onze centra mee geconfronteerd worden, vragen om een aanpak om de centra vitaal en aantrekkelijk te houden. Dit is in belang van onze inwoners, maar ook bezoekers en bedrijven (vestigingsklimaat).
- **Bewaken & Benutten Buitengebied:** het buitengebied speelt een belangrijke rol in de aantrekkelijkheid van Lingewaard als woon-, werk- en bezoekgemeente. Economisch staat het buitengebied voor een enorme transitie. Aan ons als gemeente om onze taak te blijven uitvoeren om de belangrijkste gebruikers hiervan te helpen om hun bedrijf op een duurzame wijze voort te zetten of de bedrijfsvoering te transformeren naar andere activiteiten. En om de groeiende kansen vanuit toerisme en recreatie te helpen verzilveren.

Om succes te boeken op deze opgaven ligt er een belangrijke taak op de volgende overkoepelende, soms gemeente-overstijgende, thema's:

- **Toekomstbestendige Economie & Profilering:** Lingewaard is een woon-werkgemeente met een aantrekkelijke ligging en aantrekkelijk buitengebied. Dit karakter willen we graag zo houden. Van daaruit moeten we onze economische ambities en beleid vormgeven.
- **Daadkrachtige Dienstverlening:** de rol van ons als gemeente is steeds minder sturend en steeds meer faciliterend, netwerkend en participerend. Een goede dienstverlening en een actieve houding van de gemeente zijn daardoor nog belangrijker dan voorheen.
- **Samenwerking & Synergie:** lokaal en regionaal: samenwerking tussen en met ondernemers op lokaal niveau en met inwoners en maatschappelijke partners. En daarnaast samenwerking in regioverband. Verdere versterking hiervan is belangrijk als goed antwoord op de vele opgaven.

Daarnaast is het succes van het economisch beleid afhankelijk van de inzet op aanpalende beleidsdomeinen. Het gaat daarbij in het bijzonder om:

- **Mobiliteit:** een goede, duurzame bereikbaarheid vergroot de aantrekkelijkheid van Lingewaard als plek om te vestigen, werken en wonen. Regionale samenwerking helpt bij een integrale bereikbaarheidsaanpak, inclusief afstemming over waar we wonen, werken en hoe we ons verplaatsen.
- **Arbeidsmarkt:** De hele regio, niet alleen Lingewaard, heeft te maken met oplopende personeelstekorten. Voldoende arbeidskrachten zijn cruciaal om op de transities (bijv. energie) in te spelen en de Lingewaardse en regionale economie toekomstbestendig te maken.
- **Wonen:** Aantrekkelijk kunnen wonen is een belangrijke randvoorwaarden voor een economisch sterk Lingewaard. Het bestaan en toevoegen van (passende) woningen zorgt voor een economische impuls: als draagvlak voor voorzieningen, als werkplek (inspelend op een toenemend aandeel thuiswerkers) en bestedingen van (nieuwe) inwoners in onze kernen.
- **Duurzaamheid & Circulariteit:** De energietransitie en circulair ondernemen zijn urgente opgaven. Binnen een breed speelveld willen we hier als gemeente aan bijdragen, dit gaat verder dan enkel economie.

Voor deze domeinen is apart beleid (met bijbehorende acties) geformuleerd. Denk aan het Maatregelenprogramma GMP-plus, het Beleidsplan Sociaal Domein en de Nota Wonen.

3 ECONOMISCHE VISIE OP ZES KERNTHEMA'S

Zes kernthema's economisch Lingewaard

Op basis van de economische analyses en de input van de diverse geraadpleegde stakeholders, focussen we op de volgende zes kernthema's voor economisch Lingewaard:

1. Toekomstbestendige Economie & Profilering
2. Borgen & Boosten Bedrijventerreinen
3. Compacte & Comfortabele Centra
4. Bewaken & Benutten Buitengebied
5. Daadkrachtige Dienstverlening
6. Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal

Aspecten als mobiliteit en arbeidsmarkt zijn als randvoorwaarde onderdeel van een of meerdere van deze thema's, maar hiervoor is apart beleid geformuleerd.

Hierna gaan we dieper in op de thema's. We geven onze visie (ambities) en in hoofdstuk 4 geven we aan wat we hiervoor de komende jaren gaan doen (doelen en acties).

3.1 Toekomstbestendige Economie & Profilering

We koesteren ons profiel: Lingewaard is een woon-werk gemeente

Lingewaard is op dit moment een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken, ondernemen en recreëren. We fungeren binnen de regio als groene long tussen Arnhem en Nijmegen, in combinatie met een sterk functionerende lokale economie. De ligging in het stedelijk gebied Arnhem-Nijmegen zorgt er bovendien voor dat we een aantrekkelijke vestigingsplaats zijn voor inwoners die elders werken (en deze forenzen zorgen voor grote mobiliteitsopgaven).

Dit karakter als woon-werk gemeente willen we graag zo houden *('Koers naar 2035: het is mooi leven in Lingewaard', koersdocument omgevingsvisie)*. Van daaruit moeten we onze economische ambities en beleid vormgeven: economische ontwikkeling in balans met onze groene en aantrekkelijke leef- verblijfs- en recreatieve omgeving met voldoende voorzieningen in leefbare kernen. Dit past bij onze positie tussen Arnhem en Nijmegen als de grote werkgelegenheidscentra. De opgave is wel om voldoende arbeidspotentieel te mobiliseren voor de Lingewaardse bedrijven en omliggende regio. Als gemeente kunnen we maar beperkt sturen op de arbeidsmarkt. Tegen veel algemene trends (vergrijzing, trek naar de stad, extreme krapte in specifieke sectoren) is als gemeente niet in te roeien, maar als gemeente kunnen we wel werken aan het zo aantrekkelijk mogelijk maken van ons woon- en leefklimaat. En het samen met ons bedrijfsleven sterker promoten van aantrekkelijke baankansen bij bedrijven in onze gemeente en directe omgeving.

We stimuleren en faciliteren een toekomstbestendige economie

Om het behaaglijke economische klimaat te behouden moeten we de blik op de toekomst richten. We zullen onze – nu sterke – sectoren moeten stimuleren en helpen om te vernieuwen om ook over pakweg 10 jaar een gezond bedrijfsmodel te hebben. Nieuwe bedrijven kunnen binnen de bestaande ketens bijdragen aan vernieuwing, bijvoorbeeld innovatieve bedrijven. Ook is het van belang om mee te gaan in de 'Next Economy'. We willen ons bedrijfsleven de juiste randvoorwaarden kunnen bieden om optimaal mee te gaan in transities als (combinaties van) circulaire economie, energie/klimaatopgaven en digitalisering.

3.2 Borgen & Boosten Bedrijventerreinen

Borgen van onze terreinen: de basis op orde

We zetten in op het borgen van onze bestaande economie. Dit betekent in onze ogen ook dat we de basiskwaliteit op orde moeten hebben op onze bedrijventerreinen. De basis op orde bestaat uit schoon, heel, en veilig. Dit betekent o.a. dat de ruimtelijke kwaliteit van onze terreinen op orde moet zijn, de bereikbaarheid van de bestaande terreinen passend moet zijn, dat het vastgoed van voldoende kwaliteit is en dat het veilig ondernemen is op onze terreinen.
Terreinen die niet aan deze basiskwaliteiten voldoen, dienen in onze ogen te worden gerevitaliseerd. De basis op orde is een essentiële voorwaarden om de bestaande economie, het bestaande bedrijfsleven en de bestaande terreinen te kunnen borgen.

Boosten van onze terreinen: toekomstgerichte economie op onze bedrijventerreinen

Naast het borgen van onze bedrijventerreinen zetten we in op toekomstgerichte economie. Trends als digitalisering (robots, automatisering) en de klimaatopgave (Europese Unie: 'Fit for 55') zijn geen keuze maar een gegeven. Dit raakt ook de Lingewaardse economie en het toekomstperspectief van Lingewaardse bedrijven. Dit betekent dat we meegaan in de nieuwe werkelijkheid die momenteel voor de bedrijventerreinen geldt. Denk hierbij aan:

- Energietransitie en klimaatadaptatie
- Vergroening en biodiversiteit
- Van een lineaire naar een circulaire economie
- Groei van Smart Industry
- E-commerce en bijbehorende ruimtevragen
- Duurzame gebiedsinrichting (certificering, zoals BREEAM)

Als gemeente willen we hiervoor – in samenwerking met de regio – de juiste randvoorwaarden bieden. Zo willen wij ervoor zorgen dat bedrijventerreinen een plek zijn waar mensen prettig kunnen werken en onze ondernemers goed en verantwoord kunnen ondernemen.

3.3 Compacte & Comfortabele Centra

Comfortabele centra: voorzieningenniveau in onze kernen op orde

We vinden het van belang dat de centra hun voorzieningen kunnen behouden en dat we deze waar mogelijk verhogen. Hierbij zijn de kernen Bemmel, Gendt en Huissen de belangrijkste grotere voorzieningenlocaties. Voor de overige kernen zetten we in op het behouden van (draagvlak voor) voorzieningen. Het gaat hierbij om het creëren van comfortabele centra. Het combineren van een aanbod van producten en diensten die inspelen op het veranderende gedrag van consumenten. Bijvoorbeeld een combinatie van winkelen, horeca, sport, fysio.

Streven naar compacte centra

Leegstand en verspreide winkels zijn daarbij ongewenst. We zetten daarom in op compacte en levendige centra. In samenwerking met winkeliersverenigingen, vastgoedeigenaren en andere samenwerkingsverbanden zoals Centrum Management Lingewaard (CML) willen we daarmee sturen en inzetten op behoud van winkels binnen deze compactere centra.

In de kleine kernen is behoud van de supermarkten de inzet en het opnemen van de kernen in routestructuren in het kader van toerisme en recreatie. Solitaire winkels in de kleine kernen hebben een toegevoegde waarde. Als de eigenaren stoppen, wordt gekeken of een nieuwe eigenaar de winkel wil overnemen. Waar mogelijk wordt bij langdurige leegstand in overleg met de eigenaren de functie detailhandel omgezet in een andere functie zoals wonen.

3.4 Bewaken & Benutten Buitengebied

Toekomstbestendige agrarische sector

Glastuinbouw is een dominante en meest opvallende functie in het buitengebied. Hiervoor is een aparte visie vastgesteld. De rest van ons buitengebied is al volop in transitie. Sommige agrariërs stoppen of verplaatsen, andere agrariërs verbreden hun activiteiten. Daarnaast vindt er allerlei innovatie plaats en liggen er onder andere kansen rondom bijvoorbeeld duurzame energie (zonnepanelen), circulaire economie en kringlooplandbouw.
We hebben oog voor de uitdagingen en wensen in de verschillende agrarische activiteiten in ons buitengebied. We willen ondernemers zoveel mogelijk begeleiden in de transitie. Dit betekent dat we onze ondernemers in het buitengebied zo goed mogelijk willen faciliteren om ook naar de toekomst toe trots en goed te boeren.

Recreatie en toerisme als stimulans voor het buitengebied en de kernen

Recreatie en toerisme nemen in de economie van Lingewaard nu een bescheiden rol in. Er zijn echter voldoende kansen voor de toeristisch-recreatieve sector in Lingewaard: het landelijke karakter, de uiterwaarden en de cultuurhistorische kwaliteiten bieden veel potentie. Zeker in combinatie met de groei van het aantal inwoners in Nijmegen-Noord en Arnhem-Zuid en de 'revival' van het recreëren om de hoek door corona/thuiswerken. Door deze kwaliteiten te benutten ontstaat in potentie een nieuwe economische kans voor ons buitengebied.

Daarnaast kan het versterken van de relaties tussen kernen en buitengebied wederzijds de vitaliteit en toekomstbestendigheid versterken. Unesco werelderfgoed Fort Pannerden en Kasteel Doornenburg zijn twee toeristisch recreatieve parels voor bezoekers van de gemeente, die als magneten kunnen fungeren om ook meer bezoekers naar de kernen te trekken.

De belangrijkste opgave om het buitengebied meer te ontginnen voor recreatie en toerisme is het beter binden van de bezoeker. Zowel qua verblijf als bestedingen. Bezoekers die genieten van de natuur zullen vervolgens ook verleid moeten worden om hun geld in de kernen uit te geven: een hapje of een drankje op een terras, een boodschap bij de supermarkt en verblijven in een hotel of B&B.

3.5 Daadkrachtige Dienstverlening

Gemeente is voor ondernemers aanspreekbaar en communicatief vaardig

Optimale dienstverlening naar onze ondernemers blijft een belangrijk speerpunt van ons economisch beleid. Ondernemers initiëren en acteren, de gemeente faciliteert daarbij zo goed mogelijk. We hebben al goede stappen gezet in het verbeteren van onze dienstverlening (Verbeterplan Dienstverlening) naar onze ondernemers maar vinden het belangrijk om constant te blijven optimaliseren. De gemeente moet voor ondernemers eenvoudig aanspreekbaar zijn en we moeten goed communiceren.

Proactief bestaande en nieuwe ondernemers ondersteunen

Verder vinden we het van belang dat het contact niet enkel reactief is als antwoord op vragen vanuit 'het veld', maar dat we als gemeente ook proactief accountmanagement voeren. We willen weten wat er speelt binnen onze lokale economie en bij Lingewaardse bedrijven. Door proactief accountmanagement worden sterke banden opgebouwd met onze bedrijven, worden vroegtijdig investeringssignalen opgevangen en specifieke opgaven gezien en kunnen we ondernemers daarbij direct begeleiden. De gemeente staat open voor nieuwe bedrijven die zich in de gemeente willen vestigen, maar de pijlen worden in eerste instantie gericht op het maximaal faciliteren, behouden en het laten groeien van de al gevestigde bedrijven. Immers, de bestaande bedrijvigheid vormt een belangrijke groeimotor voor de gemeente.

3.6 Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal

We koesteren lokale samenwerking

Als gemeente Lingewaard werken we inmiddels veel samen met Lingewaardse ondernemerscollectieven. Veel initiatieven vallen of staan met ondernemers/vastgoedeigenaren die samen met de gemeente de schouders eronder willen zetten. We vinden deze vormen van samenwerking heel belangrijk en zullen het verenigen van ondernemers blijven stimuleren zodat we goed met elkaar kunnen samenwerken. Binnen Lingewaard willen we ons met de vele betrokken ondernemers inzetten om het ondernemingsklimaat in Lingewaard te versterken en ondernemers meer met elkaar te verbinden.

Maximaal benutten van synergievoordelen met regionale samenwerkingen

We vinden het als gemeente van belang om vraagstukken die gemeentegrens overstijgend zijn ook goed regionaal op te pakken. De opgaven bevinden zich vooral op ruimtelijke ontwikkeling (waaronder werken, wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur). We vinden het daarbij van belang om bestaande samenwerkingsverbanden te benutten. Door regionale vraagstukken in regionaal verband op te pakken kunnen synergievoordelen worden gehaald.

4 BOUWSTENEN VOOR UITVOERINGSPROGRAMMA

In dit hoofdstuk geven we aan welke doelen we nastreven en wat we gaan doen om deze te bereiken.

4.1 Toekomstbestendige Economie & Profilering

Het economische profiel van Lingewaard vormt het kader van waaruit (andere) kernthema's worden uitgewerkt. We koesteren hetgeen we al goed doen, en daar bovenop zetten we in op vernieuwing en innovatie die bijdragen aan een toekomstbestendige Lingewaardse economie.

Passende groeiruimte bieden

De huidige, traditioneel dominante sectoren in onze gemeente (zie hoofdstuk 2) vormen onze economische basis: een gemengde economie. Die koesteren we, daar blijven we op inzetten en willen we groeiruimte bieden. We zetten in op een gezonde mix van klassiek gemengde bedrijven. Daarbij kijken we goed hoe we onze kostbare gronden uitgeven. We kunnen deze gronden immers maar één keer inzetten en daar moeten we goed mee om gaan. Via het ontwikkelen en uitgeven van bedrijventerrein zorgen wij ervoor, dat bedrijven zich kunnen vestigen en kunnen groeien. Deze bedrijven zorgen voor (nieuwe) arbeidsplaatsen. Waar mogelijk trekken wij bedrijven aan die aansluiten bij de projecten en programma's van de Human Capital Agenda en de regionale agenda van The Economic Board. Wij faciliteren ondernemerschap onder de ondernemers. De meest innovatieve bedrijven ondersteunen wij om nog innovatiever te worden. Bedrijven die circulair goed bezig zijn faciliteren wij om nog circulairder te worden.

We werken samen om banenkansen te creëren

Samen met ondernemers werken we aan het aanboren en binden van arbeidskrachten. We zorgen dat de mensen hier zo veel als mogelijk blijven (werken). Bijvoorbeeld door het stimuleren van instroom van arbeidskrachten en een betere doorstroming vanuit het onderwijs door goed aan te sluiten bij het onderwijs.

Regionaal creëren wij banenkansen door meer en beter aan te sluiten bij aan bij de initiatieven van de Human Capital Agenda. De focus hier van ligt op kansrijke regionale initiatieven. Daarbij zijn de volgende speerpunten benoemd:

- Van werk naar werk. Het vergroten van met name technische en digitale vaardigheden via Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen (bijscholing, omscholing naar kansrijke beroepen)
- Van opleiding naar werk: aantrekken en behouden van talent en van kenniswerkers in schaarse profielen (IT, techniek). Aantrekken waar nodig van kenniswerkers uit andere regio's of het buitenland. Behouden studenten in de regio.
- Van werkloos naar werk: mensen gericht begeleiden naar werk, deeltijdwerkers helpen om meer te gaan werken: activeren onbenut arbeidspotentieel.

Op lokaal niveau kan het nieuwe beoogde bedrijventerrein Agropark III zorgen voor nieuwe bedrijvigheid en arbeidsplaatsen. Op basis van behoeftenonderzoek naar nieuwe bedrijventerreinen uit 2020 is gebleken dat de ruimtevraag in Lingewaard in de periode 2020-2030 vooral komt uit de segmenten klassiek gemengd en logistiek. Met betrekking tot het beoogde Agropark III zijn over de verdeling van de regionale ontwikkelingsruimte in het *Regionaal Programma Werklocaties 2021-2024* nadere afspraken gemaakt over het type werkmilieu, dat Lingewaard mag ontwikkelen en over het aantal hectares. Voor het Agropark III is ontwikkelruimte gereserveerd voor het segment klassiek gemengd. Ook de maakindustrie maakt hier deel van uit.

Er zal een uitgifteprotocol opgesteld worden voor de uitgifte van kavels op het beoogde Agropark. Aandachtspunten zoals het aantal arbeidsplaatsen, type en aard van de beoogde bedrijvigheid, het al dan niet werken met opties, en dergelijke zullen in het protocol aan de orde komen.

Wij trekken samen op met partners als Scalabor BV en het Werkgeversservicepunt (WSP). Prioriteit is om mensen aan het werk te krijgen, vooral in die sectoren waar tekorten zijn. Met het sociaal beleidsplan willen we meer mensen begeleiden naar de arbeidsmarkt. Ondernemers die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aannemen krijgen een plaatsingsbonus en ontzorgen wij door mensen extra te begeleiden, werkplekken aan te passen of door een beschutte omgeving te bieden. Daarnaast worden ook taal en werknemersvaardigheden aangeboden. De gemeente maakt mensen werkfit waar nodig door het geven van trainingen en stageplaatsen.

We blijven lopende en nieuwe initiatieven om onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar aan te laten sluiten zoals "Betuwe on stage" en de "logistieke roadshow" faciliteren.

Lokale en regionale samenwerking wordt verder opgezocht met partijen als individuele ondernemers, vertegenwoordigers van sectoren (Greenport Gelderland/Greenport Arnhem Nijmegen, LTO Noord, Koninklijke Horeca Nederland, Metaalunie, Bouwend Nederland, Logistiek Expertise Centrum. Verder worden de volgende activiteiten voortgezet:

- Werkzoekenden worden gewezen op (specifieke) scholingsarrangementen zoals 'branche-ontwikkeltrajecten' in het groen, de horeca en logistiek. Werkgevers geven een baangarantie af;
- Wij continueren de succesvolle arbeidsbemiddeling via het Werkbedrijf;
- Vanuit het werkveld economie worden netwerken ingezet om mensen aan het werk te krijgen
- De gezamenlijke bedrijfsbezoeken van de werkvelden sociaal, en economie worden voortgezet

Inzetten op het verduurzamen en toekomstbestendig maken van onze economie

Inzetten op het verduurzamen van onze economie is een belangrijke opgave. Ondernemers moeten verleid en geïnspireerd worden om bij te dragen aan het verduurzamen en meer circulair maken van de economie. We zien in het bijzonder kansen om in te spelen op de combinatie van circulaire economie, energie/klimaatopgaven en digitalisering. Dit doen we door MKB-vouchers aan te bieden. Ook denken we aan ontsluiting via collectieve websites voor onze winkelgebieden en een 'Kooplokaal' platform. In Lingewaard zijn al volop mogelijkheden voor bedrijven om aangesloten te worden op glasvezel. Waar nodig zetten we ons in voor het verder invullen van digitale witte vlekken.

Een goede ICT-omgeving is voor organisaties en bedrijven een voorwaarde om op succesvolle wijze hybride organisaties te realiseren en werknemers waar mogelijk thuis te laten werken. Het gaat daarbij om een combinatie van "bites" (ICT-omgeving), "bricks' (gebouwen, kantoren), en "behavior" (cultuur). De gemeente kan daarbij een voorbeeldrol vervullen voor bijvoorbeeld zakelijke dienstverlening en werknemers in administratieve functies uit andere sectoren, die vanuit huis uitgeoefend kunnen worden door thuiswerken te stimuleren

Vorig jaar is regionaal de zogenaamde MKB-deal Sm@rt Together van start gegaan. Via dit programma werden ondernemers met vouchers (subsidie) gestimuleerd om de digitalisering op te pakken. Ondernemers worden verleid via thematische webinars, ICT-advisering, groepsbijeenkomsten, nieuwsbrieven, etc. om te digitaliseren. Na afloop van de MKB-deal continueren wij dit initiatief indien mogelijk en zoeken aansluiting bij regionale en provinciale initiatieven.

Wij blijven ondernemers die met vragen zitten over digitaal ondernemen doorverwijzen naar organisaties als de Digitale Werkplaats Arnhem Nijmegen (DWAN). HBO en MBO studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen staan hier klaar om ondernemers te ondersteunen bij digitaliseringsvragen.
Denk aan het verbeteren van de websites, het organiseren van retourzendingen, de marketing, etc. Tegelijkertijd is het belangrijk dat we ook nieuwe, bijvoorbeeld innovatieve ondernemers en bedrijven kunnen blijven vestigen, waar mogelijk uit bijvoorbeeld de maakindustrie. Het huisvesten van nieuwe bedrijven draagt zo bij aan het innoveren van bestaande ketens en bedrijvigheid. Nieuwe bedrijven gericht op de verschillende transities die de gevestigde orde in Lingewaard uitdagen en voor nieuw bloed en toekomstperspectief zorgen. We kunnen hier als gemeente aan bijdragen door goede informatievoorziening te bieden o.a. over vestigingsmogelijkheden, subsidies e.d. (rode loperbenadering). We kunnen bijdragen door pragmatische voorbeelden te geven en brede uitwisseling van kennis te faciliteren. Daarnaast kunnen we hulp bieden bij het vinden van financiering van initiatieven. We willen het innovatief vermogen van ondernemers verder versterken. Dit doen we door (startende) ondernemers te enthousiasmeren om aan te haken op landelijke (en regionale programma's) ter stimulering van ondernemerschap, zoals Groeiversnellers Gelderland, maar ook binnen programma's en regelingen van de provinciale corona-herstelaanpak. Ook kan de gemeente enkele startende (innovatieve) ondernemers een vliegende start bieden door bijvoorbeeld een deel van het gemeentehuis ter beschikking te stellen.

4.2 Borgen & Boosten Bedrijventerreinen

Borgen van basiskwaliteit op onze bedrijventerreinen

Een vitaal Lingewaards bedrijfsleven begint bij goed functionerende bedrijventerreinen die aansluiten op de (veranderende) wensen en eisen van bedrijven. Daarbij speelt dat de randvoorwaarden om te kunnen investeren op orde moeten zijn. Dit betekent dat de ruimtelijke kwaliteit van onze bedrijventerreinen van ten minste basiskwaliteit moet zijn. Met ondernemers werken we aan het vergroten van de (basis)kwaliteit en aantrekkelijkheid van de terreinen. Ook zaken als het vergroenen van terreinen en het creëren van een plaats waar mensen prettig kunnen werken. Denk daarnaast aan - samen met ondernemers - plannen maken voor revitalisering van de terreinen en het aanboren van (financiële) ondersteuning hiervoor bij bijvoorbeeld de provincie Gelderland (subsidieregeling toekomstbestendige bedrijventerreinen).

Ruimte is schaars: we zijn selectiever in het type bedrijvigheid dat we willen huisvesten

Ruimte wordt steeds schaarser en dus ook eventuele toekomstige ruimte voor bedrijvigheid. De grenzen aan de groei komen in zicht. Nieuw voor oud en inbreiden boven uitbreiden zijn al regels die op grond van de ladder duurzame verstedelijking toegepast moeten worden.

Om onze bestaande bedrijven te kunnen blijven huisvesten en te laten groeien dienen de bestaande bedrijventerreinen te worden uitgebreid (conform regionale bedrijventerreinen afspraken uit het Regionaal Programma Werklocaties Arnhem-Nijmegen 2021-2024). We focussen primair op het optimaal faciliteren van bestaande ondernemers en hebben daarbij aandacht voor werk voor verschillende opleidingsniveaus. Dit betekent onder andere dat we voor lokale bedrijven (en regionale bedrijven) ruimte blijven bieden op een beoogd nieuw gemengd bedrijventerrein (Agropark III).

Onze inzet is dat bedrijven die van buiten worden aangetrokken vernieuwing brengen binnen onze economie. Denk hierbij aan innovatieve bedrijven en/of (stuwende) industrie. Maar bijvoorbeeld ook aan maakbedrijven die inspelen op nieuwe businesskansen rondom de grote transities als energietransitie, circulaire economie en de eiwittransitie. Het accommoderen van dit soort bedrijvigheid kan bijdragen aan het verkleinen van de mismatch op onze arbeidsmarkt (meer banen voor hoogopgeleiden) en bijdragen aan verdere innovatie in de keten van al gevestigde bedrijvigheid. Zo maken we onze economie toekomstbestendig.

We maken onze bedrijventerreinen toekomstbestendiger

We zetten bovendien in op toekomstgerichte bedrijventerreinen. We sluiten hierbij aan op het bestaande beleidskader Energietransitie 2020. Daarnaast faciliteren en stimuleren we ondernemers bij het zetten van stappen om toekomstbestendiger te zijn of worden.
Bij nieuwe ontwikkelingen/uitgifte dwingen we dit bijvoorbeeld af door bepaalde duurzaamheidsaspecten voorwaardelijk te stellen. Samen met de regio verkennen en benutten we provinciale middelen ('Toekomstbestendige Bedrijventerreinen') waarmee we inzetten op verdere verduurzaming, de energietransitie, het vergroten van biodiversiteit en het vergroenen van terreinen. We stellen duurzaamheidseisen voor onze bedrijventerreinen vast zodat we de doelstellingen die gepaard gaan met de energietransitie gaan halen. Bijvoorbeeld regeling voor groene daken, Keurmerk Veilig Ondernemen, onderzoeken mogelijkheden duurzaamheidscoach en loket voor advisering energiebesparende maatregelen, zonnepanelen op daken, slimme verlichting, circulariteit en subsidies. We brengen bovendien (regionaal) circulaire kansen in beeld brengen: reststromen- en circulaire kansenscan Lingewaardse bedrijventerreinen.

Vanuit economisch perspectief bewaken wij samen met ondernemers de goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen. Zo voorkomen wij bijvoorbeeld parkeren van vrachtwagens e.d. in de openbare ruimte door regionaal parkeervoorzieningen op haalbaarheid te onderzoeken. Met transporteurs willen wij overleg voeren over de mogelijkheden om kernen te ontlasten van vrachtverkeer en alternatieve routes bestuderen. Wij sluiten aan bij de mobiliteitsoplossingen die in de mobiliteitsvisie worden aangedragen.

Verhogen van de organisatiegraad van ondernemers op bedrijventerreinen als belangrijke basisvoorwaarde

We vinden het belangrijk dat ondernemers op bedrijventerreinen elkaar opzoeken, zich organiseren en goed samenwerken. Dit is een belangrijke randvoorwaarde om effectief te werken aan grote opgaven/transities en om te zorgen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen. Ondernemers in deze gebieden worden immers geconfronteerd met forse opgaven en ontwikkelingen (robotisering, energietransitie, circulaire economie, etc.) waarop het steeds lastiger is om als individuele ondernemer een antwoord te hebben.
Samenwerking leidt tot bundeling van kennis, tot kostenbesparingen en schaalvoordelen en zorgt ervoor dat ondernemers een betere gesprekspartner zijn richting bijvoorbeeld de gemeente.
We hebben al mooie stappen gezet. Bijvoorbeeld de Bedrijven Investering Zone op de Houtakker. Aanvullend op bestaande acties willen we de samenwerking en organisatie van ondernemers op gebiedsniveau verder stimuleren binnen Lingewaard. Met name op onze bedrijventerreinen, maar dit kan ook breder worden getrokken naar bijvoorbeeld solitaire bedrijven die net buiten de randen van een terrein vallen. Daarom koesteren we de bestaande lokale samenwerkingsverbanden en gaan we aan de slag met het verder vergroten van de organisatiegraad op onze bedrijventerreinen. Concreet zijn we bijvoorbeeld aan de slag met de Bedrijven Investering Zone Gendt Bemmel en met een groep enthousiaste ondernemers, gevestigd op bedrijventerrein Pannenhuis, om ook hier tot een collectief te komen. Bij verkoop van percelen op het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein nemen we lidmaatschap van een ondernemerscollectief op als voorwaarde.

4.3 Compacte & Comfortabele Centra

Monitoren van ontwikkelingen in de centra

Continu monitoren van ontwikkelingen in de centra in samenwerking met Centrum Management Lingewaard geeft snel en goed inzicht in knelpunten en kansen in onze centra. We doen dit vanuit een helicopterview in de samenwerking tussen gemeenten, vastgoedeigenaren en winkeliers.

Centrummanagement Lingewaard

Centrummanagement is een structureel samenwerkingsverband van publieke en private partijen. Dit gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en met een gezamenlijke inzet van middelen. Hiermee willen we de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van het centrum versterken. Ondernemers, pandeigenaren, gemeente en andere betrokken actoren zetten gezamenlijk in op het versterken van het centrum. Om het centrummanagement van de grond te krijgen is een centrummanager aangesteld.

Het realiseren van levendige en compacte centra

We sluiten aan bij beleid zoals dit onder andere is opgesteld in de nota *'Versterken compacte en aantrekkelijke centra in Lingewaard 2020'.* Wij zetten in op het realiseren/behouden van levendige horecapleinen

in Bemmel, Gendt en Huissen waar met name in de weekenden reuring is. En daarnaast willen we specifiek helpen bij vernieuwing van de centra door initiatieven te ondersteunen in leegstaande panden. Initiatieven als 'De Nieuwe Winkelstraat (DNWS)' en 'Streetwise' zijn kansrijk, hier proberen we aansluiting bij te vinden.

Denk daarnaast aan initiatieven die bijdragen aan het credo 'wees loyaal, koop lokaal' en aanvullend lokale 'ketens' koppelen door bijvoorbeeld verkoop van lokale/streekproducten bij horeca en winkels in onze centra.
Compacte en Comfortabele centra betekenen:

- **Compact:** inzetten op transformatie van aanloopstraten wanneer kansen zich voordoen bij langdurige leegstand. Andere economische functies zoals vrijetijdseconomie (B&B's, leisure) kunnen bijdragen aan het behoud van vitale dorpskernen. En ook wonen kan in delen van onze winkelstraten – bijvoorbeeld aantrekkelijk en passend zijn.
- **Comfortabel:** inzet op gemakkelijke bereikbaarheid, zoals optimaliseren fietsenstallingen, laadinfrastructuur, handhaven blauwe zones, soepeler (terrassen)beleid en autoluwe straten. Het realiseren van een levendig horecaplein in Bemmel staat hoog op de agenda van centrummanagement Lingewaard. Dit kan door meer horeca rondom het plein aan te trekken en ruimte te geven aan terrassen.

4.4 Bewaken & Benutten Buitengebied

Ruimtelijke kwaliteit buitengebied behouden

Een belangrijke opgave is het werken aan een toekomstbestendige agrarische sector. Daarbij zien we op beperkte schaal kansen in het buitengebied van Lingewaard voor ontwikkeling van circulaire land- en glastuinbouw en innovatieve voedselvoorziening.

Daarnaast willen we (zo) het ontstaan van vrijkomende agrarische gebouwen voorkomen. Dit leidt immers tot leegstand en verrommeling en vergroot het risico op onveiligheid en ondermijning in ons buitengebied. We hanteren hiervoor onze beleidsregels Toepassing functieverandering in het buitengebied (2018). Waar nodig zijn we kritisch naar onze regelgeving en passen we die aan op de veranderende behoeften. Tegelijkertijd dagen we onze ondernemers uit om de onderlinge samenwerking, kennisdeling en innovatie te bevorderen.

NEXTgarden doorontwikkelen

NEXTgarden speelt een prominente rol in het buitengebied. NEXTgarden werkt via een samenhangende strategie aan haar ambitie. Deze strategie bevat vier programmatische lijnen:

- inzetten op een dynamisch glastuinbouwgebied,
- het realiseren van een robuuste en duurzame energiemix,
- de verbinding met consument, inwoner en jeugd versterken. en
- het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en gebiedsinrichting.

NEXTgarden kan de ambities van de Groene Metropoolregio, The Economic Board Arnhem Nijmegen en de Provincie Gelderland versnellen. De regio Arnhem Nijmegen streeft naar (groene) groei én het versterken van het groene karakter van de regio. NEXTgarden heeft volop aanknopingspunten met alle regionale ambities (o.a. de productieve en circulaire regio). NEXTgarden legt de verbinding tussen de regio Arnhem Nijmegen en de regio Wageningen op het gebied van Food en beschikt met NEXTgarden over een rolmodel op het gebied van Energy met duurzame warmte als energiedrager. Ambities uit de provinciale Omgevingsvisie Gaaf Gelderland sluiten aan op onderwerpen als de energietransitie, circulaire economie, vestigingsklimaat en bereikbaarheid. NEXT-garden past bovendien prima in de speerpuntclusters Energy, Health & Hightech en de cross-over met Food. NEXTgarden is de kraamkamer voor innovaties in de glastuinbouw. Het is aan het bedrijfsleven om deze innovaties op te schalen.

Afspraken maken over huisvesting tijdelijke arbeidskrachten

We blijven bovendien in gesprek met agrarische ondernemers – in bijzonder de (glas)tuinbouw en fruitteelt – over de vraag naar tijdelijke arbeidskrachten (voornamelijk arbeidsmigranten), bijbehorend huisvestingsvraagstuk en mogelijke oplossingsrichtingen. Beleid hiervoor wordt medio dit jaar vastgesteld.

Samenwerking tussen agrarische ondernemers en onderwijsinstellingen faciliteren

Ook faciliteren we waar mogelijk samenwerkingsvormen tussen agrarische ondernemers en onderwijsinstellingen. Zo willen we een juist beeld kunnen schetsen van onze innovatieve agrarische sector. En de aantrekkelijkheid van de sector voor (nieuwe) arbeidskrachten vergroten.

Kansen voor recreatie en toerisme benutten

Lingewaard en Overbetuwe hebben samen een platform toerisme en recreatie opgericht. Via dit platform en een werkgroep promotie van centrummanagement Lingewaard werken we aan het vergroten van de bijdrage van de sector toerisme en recreatie aan onze economie. We stimuleren bijvoorbeeld dat er meer aanbod komt aan verblijfsaccommodaties en activiteiten met een grote aantrekkingskracht. We creëren daarnaast aantrekkelijke fietsroutes zodat recreatie in het buitengebied meer gecombineerd wordt met bestedingen in de kern.

Het voornemen is om een tuinbouwbelevingscentrum met hotelfaciliteiten te realiseren. Het centrum moet consumenten en producenten dichter bij elkaar brengen. Bezoekers kunnen in het centrum ervaren

[4] DNWS is een actieve verbinder van kennis en onderzoek dat wordt gedaan naar toekomstbestendige winkelgebieden. Ook begeleidt DNWS ondernemersorganisaties om stappen te nemen en keuzes te maken.

Streetwise begeleidt startende én ervaren ondernemers naar een vestiging in een winkelgebied. Van ondernemingsplan tot geschikte locatie, van huurvoorwaarden tot financiering en vergunningen. Ondernemers kunnen bij Streetwise terecht voor (kosteloze) begeleiding bij alle stappen die nodig zijn voor een succesvolle vestiging in een winkelgebied.

wat er in tuinbouwkassen gebeurt. Maar ook het innovatieve karakter van de tuinbouw ervaren onder meer op het gebied van de energietransitie. Met het centrum en het hotel bevorderen we de verblijfsrecreatie. De gemeente heeft een facilitaire rol bij het hotel. Food, Health en Energy komen samen in het centrum. De haalbaarheid hiervan wordt onderzocht.

Fort Pannerden, onderdeel van de Hollandse Waterlinie en sinds kort werelderfgoed en het museale Kasteel Doornenburg t zijn de voornaamste toeristisch recreatieve attracties van Lingewaard. Door samenwerking met o.a. Centrum Management Lingewaard kan het economisch rendement uit toerisme door meer bezoekers naar ook de kernen te trekken vergroot worden.

4.5 Daadkrachtige Dienstverlening

Direct en helder communiceren met ondernemers

Ondernemers zijn gebaat bij heldere en directe communicatie van en met de gemeente. Hiervoor is het belangrijk dat de gemeente duidelijkheid schept wie waarvoor verantwoordelijk is en welke rol de ondernemers en de gemeente hebben in de diverse trajecten. We werken voortdurend aan het creëren en door ontwikkelen van korte, directe lijnen met de ondernemers om hen zo goed mogelijk te faciliteren. Wij gaan een klankbordgroep van ondernemers samenstellen. Dit is een groep van ondernemers met een breed lokaal ondernemersnetwerk. Samen met hen kijken we onder meer naar actuele onderwerpen, beleidskeuzes en verbetersuggesties. Daarnaast richten we een intern ambtelijk ondernemersteam om de contacten met ondernemers beter te stroomlijnen.

Onderzoek naar de MKB vriendelijkste gemeente wordt elke twee jaar gehouden. Onze inzet is er op gericht om elke 2 jaar een verbetering te zien in onze dienstverlening.

Proactief accountmanagement behouden

Door proactief accountmanagement bouwen we sterke banden op met de bedrijven in de gemeente. Hierdoor merken we vroegtijdig investeringssignalen op, zien we sneller specifieke opgaven en kunnen we ondernemers daarbij direct begeleiden. Dit doen we door onze al ingezette acties te continueren. Zoals het bezoeken van bedrijven en het consulteren van ons bedrijfsleven bij het opstellen van bepaalde beleidslijnen (zoals ook bij dit economisch beleidsplan is gedaan). We faciliteren daarnaast bedrijven zo goed mogelijk door het leggen van contacten, vinden van subsidiepotjes en verhelderen (en waar mogelijk versnellen) van procedures. We organiseren bijeenkomsten over (gemeentelijke lokale) inkopen. Daarnaast blijven we op bedrijfsbezoeken gaan om een beter beeld te krijgen van onze ondernemers en ze nog beter van dienst te kunnen zijn. We stemmen zo goed mogelijk de vergunningverlening af met ondernemers (zoals horeca, APV en terrassen).

4.6 Samenwerking & Synergie: lokaal en regionaal

Blijvend inzetten op samenwerking met ondernemerscollectieven

Zowel lokaal als regionaal is samenwerking een belangrijk doel. Tussen bedrijven onderling, maar ook tussen de gemeente, onderwijs en het bedrijfsleven. We werken aan het enthousiasmeren en stimuleren van contacten tussen bedrijven onderling zodat zij ook onderling de samenwerking zoeken. We zetten in op het versterken van de netwerken en de relatie tussen bedrijven en overheidsinstanties. We stimuleren bedrijven op het organiseren in een collectief. Bijvoorbeeld op onze bedrijventerreinen. Zo kunnen we gezamenlijk (ondernemers en gemeente) actieplannen opstellen. We gaan door met onze samenwerking met bestaande organisaties en samenwerkingsverbanden. Denk aan de VERON (een belangrijke partner die zich lokaal en regionaal inzet voor belangen van ondernemers), ondernemersverenigingen uit de kernen, Stichting Beheer/ Bedrijven Investering Zone Bedrijventerrein Houtakker, Greenport Arnhem Nijmegen, LTO Noord, glastuinbouwpact, Stichting Bedrijven Investering Zone Gendt Bemmel, collectievenoverleg Pannenhuis, maar natuurlijk ook de ODRA (Omgevings Dienst Regio Arnhem).

Actief inzetten op regionale samenwerkingen

Regionaal werken we samen in de Groene Metropoolregio. Binnen de Groene Metropoolregio zijn we samen met achttien gemeenten aan de slag met vijf opgaven binnen een regionale agenda *'Visie Groene Metropoolregio':* Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groeiregio en Verbonden regio.

In het kader van het economische beleidsplan hebben we als Lingewaard vooral te maken met de productieve opgave en de ontspannen opgave. Wij werken nauw samen met de gemeente Overbetuwe binnen deze opgaven. Doel van de regionale inzet is het aanjagen van de economie en een forse banengroei met verbetering van de leefbaarheid. MKB-ondernemerschap, human capital agenda, doorontwikkeling van (internationale)clusters, versterking duurzame logistiek en toekomstbestendige werklocaties zijn daarbij de belangrijkste aandachtspunten. Daarnaast is er binnen de productieve regio opgave aandacht voor digitaliseren van het MKB – MKB-deal Sm@rt Together. Binnen de ontspannen regio gaat de aandacht o.a. uit naar de binnensteden en de centra van kernen,

Buiten de Groene Metropool regio zetten we als gemeente Lingewaard nadrukkelijk onze samenwerking voort met organisaties als de Greenport Arnhem Nijmegen, de Greenport Gelderland (tuinbouwcluster), Werkbedrijf, Werkgeversservicepunt, Logistics Valley Regio Nijmegen. Wij onderzoeken kansen van samenwerking met nieuwe potentiële partners zoals Stichting Kiemt, InRetail, VNO NCW, Regionaal Centrum Techniek, Hogeschool Arnhem Nijmegen, Wageningen Universiteit, Radboud Universiteit, regionale ROC' s, Hogeschool Larenstein, Helicon groenschool maar ook met zorginstellingen. Samen met ondernemers bespreken we wat zij, met ondersteuning van de gemeente, nog meer kunnen doen om een goede connectie te tussen onderwijs en het bedrijfsleven. Ondernemers zijn hierbij nadrukkelijk in de lead.

Beleef het economisch in de gemeente Lingewaard

Gemeente Lingewaard
Kinkelenburglaan 6
6681 BJ Bemmel
(026) 326 01 11
gemeente@lingewaard.nl

grafische vormgeving | PLAATS55 |